

Kaitsepolitseiamet

Siseministeerium
info@siseministeerium.ee

Teie 25.06.2024 1-7/144-1
Meie 09.07.2024 nr 4946-2

Arvamus

Kaitsepolitseiamet teeb ettepaneku täiendada avaliku teabe seaduse (AvTS) ja keele seaduse muutmise seaduse eelnõu (edaspidi eelnõu) sättega, mis oleks erinorm AvTS § 40 lg-s 1 sätestatud üldisest juurdepääsupiirangu tähtajast.

Asutusesiseseks kasutamiseks (edaspidi AK) teabe juurdepääsupiirangu tähtajaga seonduvale probleemistikule on tähelepanu juhitud juba 2018. aastal „Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse ning avaliku teabe seaduse muutmise seaduse väljatöötamise kavatsuses“ (vt probleem 7.2).¹ Tegemist on küsimusega, mis on arutelu all olnud juba aastaid ja mitmed välja töötatud sätted on jäänud eelnõudest välja, kas poliitilistel põhjustel või avalikkuse surve (v.a. PPVS § 8 lg-d 6 ja 7).

Kaitsepolitseiamet on seni olnud ja on jätkuvalt seisukohal, et AvTS § 40 lõikest 1 tulenev absoluutne kümneaastane (5+5 aastat) juurdepääsupiirangu tähtaeg vajab teatud valdkondades pikemat tähtaega. Eelkõige on nendeks valdkondadeks riigi julgeolek, riigikaitse, avalik kord ja välissuhtlus. Tegemist on valdkondadega, kus kehtiv 5+5 juurdepääsupiirangu tähtaeg ei ole alati piisav ning teabe avalikuks tulek pärast 10 aastat võib jätkuvalt kahjustada riigi huve või pädevate asutuste seadusest tulenevate ülesannete täitmist. Pikem AK tähtaeg on muu hulgas vajalik, et julgeolekuasutustel oleks võimalik keerulises julgeolekukeskkonnas vajadusel edastada tundlikku teavet AK tasemel selliselt, et teave oleks jätkuvalt vajadusel kaitstud pärast 10 aasta möödumist.

Tagamaks teabe kaitse ja vältimaks kaitsmist vajava teabe ülesalastamist ning sellest lähtuvalt riigisaladusele juurdepääsuõigust omavate isikute arvu suurendamist, on riigile oluliselt soodsam ja tõhusam teha praegusest AK 5+5 tähtajast erisus ning kehtestada eelnimetatud valdkondades AK teabele pikem juurdepääsupiirangu tähtaeg. Vajadus teha praegusest 5+5 juurdepääsupiirangute tähtaegade süsteemist erisusi leiti ka Justiitsministeeriumi kokku kutsutud avaliku teabe seaduse rakenduspraktika töörühma 14.05.2024 koosolekul, kuhu liikmetena kuuluvad teiste seas ka Andmekaitse Inspeksiooni ja Eesti Meediaettevõtete Liidu esindajad.²

Arvestades eelnevat ja Justiitsministeeriumi 14.05.2024 töörühmas olnud arutelu teeb Kaitsepolitseiamet ettepaneku täiendada eelnõu, kas RSVS § 11 või alternatiivselt AvTS 40 muutmisega järgmiselt:

¹ Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse ning avaliku teabe seaduse muutmise seaduse väljatöötamise kavatsus. Kättesaadav: <https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/e23376a0-699a-422d-97e7-183f41f6ef9f>

² AvTS töörühma 14.05.2024 protokoll nr 1-17/5024-1, p 4. Tähtajad. Kättesaadav: <https://www.just.ee/media/4881/download>

1) Täiendada RSVS § 11 lõikega 4 järgmises sõnastuses:

„(4) Käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel asutusesiseseks kasutamiseks tunnistatud teabele kehtib juurdepääsupiirang selle saamisest või dokumenteerimisest alates 25 aastat.“;

2) Täiendada AvTS § 40 lõikega 1² järgmises sõnastuses:

„(1²) Asutusesiseseks kasutamiseks tunnistatud riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 11 lõikes 3 nimetatud teabele kehtib juurdepääsupiirang selle saamisest või dokumenteerimisest alates 25 aastat.“.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Margo Palloson
peadirektor